

Sygn. akt III KRS 44/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 października 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Józef Iwulski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Maciej Pacuda

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z odwołania Prezesa Sądu Okręgowego w [...] od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 9 maja 2014 r. w przedmiocie przeniesienia w stan spoczynku R. K. sędziego Sądu Rejonowego w [...], po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 8 października 2014 r.,

uchyla zaskarżoną uchwałę i przekazuje sprawę Krajowej Radzie Sądownictwa do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

Uchwałą z dnia 9 maja 2014 r. Krajowa Rada Sądownictwa (dalej KRS lub Rada) postanowiła uwzględnić wniosek sędziego Sądu Rejonowego w [...] R. K. o przeniesienie go w stan spoczynku z dniem 10 grudnia 2013 r. W uzasadnieniu uchwały Rada wywiodła, że R. K. wnioskował o przeniesienie w stan spoczynku z uwagi na stwierdzoną u niego niezdolność do pełnienia obowiązków sędziowskich. W dniu 12 lutego 2014 r. na posiedzeniu Zespołu członków Rady (dalej Zespół),

odbyłym w celu przygotowania stanowiska w przedmiocie zasadności wniosku, "uwzględniono" dokumentację przedłożoną do akt sprawy (w tym zwolnienie lekarskie, skierowanie na leczenie adaptacyjno-rehabilitacyjne, recepty oraz kartę informacyjną pobytu wnioskodawcy na Oddziale [...] Powiatowego Centrum Zdrowia [...]). Po zapoznaniu się z dokumentacją członkowie Zespołu wyrazili opinię, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy jest wystarczający do zajęcia wiążącego stanowiska w przedmiocie oceny zasadności wniosku. Po dyskusji odbyło się głosowanie, na którym członkowie Zespołu jednogłośnie zarekomendowali poparcie dla wniosku. Na posiedzeniu Rady, które odbyło się w dniach 11-14 lutego 2014 r. postanowiono odroczyć rozpoznanie wniosku sędziego do czasu zakończenia postępowania kontrolnego, jakie na wniosek Prezesa Sądu Rejonowego w [...] prowadził Zakład Ubezpieczeń Społecznych (przedmiotem kontroli była ocena prawidłowości korzystania przez wnioskodawcę ze zwolnienia lekarskiego). W dniu 8 maja 2014 r. Zespół odbył kolejne posiedzenie, na którym jednogłośnie ponowił poparcie dla wniosku. Podczas posiedzenia w dniu 9 maja 2014 r. Rada - "po zapoznaniu się z całą dokumentacją w sprawie" - podtrzymała stanowisko Zespołu a następnie stosunkiem głosów 8 "za", 1 "przeciw" przy 4 "wstrzymujących się" uznała, że w okolicznościach rozpoznawanej sprawy zostały spełnione ustawowe przesłanki do przeniesienia wnioskodawcy z dnia 10 grudnia 2013 r. w stan spoczynku.

Od powyższej uchwały Prezes Sądu Okręgowego w [...] wniosła odwołanie, zarzucając naruszenie: 1) art. 70 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2013, poz. 427 ze zm.; dalej p.u.s.p.) w wyniku przeniesienia wnioskodawcy w stan spoczynku ,mimo braku jego trwałej niezdolności do pełnienia obowiązków z powodu choroby lub utraty sił; 2) art. 45 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz.U. Nr 126, poz. 714 ze zm.; dalej ustawa o KRS) wskutek przeniesienia wnioskodawcy w stan spoczynku, mimo że nie ujawniły się nowe okoliczności uzasadniające zmianę uprzedniej uchwały Rady z dnia 18 listopada 2011 r. odmawiającej takiego przeniesienia; 3) art. 33 ust. 1 ustawy o KRS przez brak wszechstronnego rozważenia sprawy i przeniesienie wnioskodawcy w stan spoczynku bez uwzględnienia okoliczności, że niestawiennictwo sędziego na badania lekarskie

zlecone przez Radę było nieusprawiedliwione, co uniemożliwiało dokonanie ponownej, kompleksowej analizy stanu jego zdrowia oraz 4) art. 38 ust. 3 ustawy o KRS w wyniku "bezpodstawnego odstąpienia od uzyskania opinii biegłych lekarzy, poprzedzonej bezpośrednim badaniem sędziego, odnośnie do jego aktualnego stanu zdrowia i możliwości pełnienia obowiązków". W uzasadnieniu odwołania skarżąca wywiodła w szczególności, że wnioskodawca nie usprawiedliwił swojej nieobecności na badaniach lekarskich zleconych przez Radę celem ustalenia, czy jest trwale niezdolny do pełnienia obowiązków sędziego. Niepoddanie się wnioskodawcy badaniom przez biegłych lekarzy psychiatrów stanowiło podstawę wszczęcia przeciwko niemu postępowania dyscyplinarnego w przedmiocie uchybienia godności urzędu. Z kolei, opinia biegłej z dnia 4 stycznia 2013 r. nie może stanowić odpowiedniej podstawy do stwierdzenia trwałej niezdolności wnioskodawcy do pełnienia służby sędziowskiej, bo została wydana w oparciu o niepełny materiał dowodowy. Opinia ta została wydana na podstawie niepełnej dokumentacji medycznej, a przy tym biegła ograniczyła się do stwierdzenia, że rozpoznane u sędziego zaburzenia psychiczne "wykluczają" wykonywanie przez niego zawodu. Biegła nie określiła zarazem charakteru zaburzeń (trwale, przejściowe). Ponadto, przebywanie wnioskodawcy na długotrwałym zwolnieniu lekarskim nie może automatycznie oznaczać, że sędzia jest trwale niezdolny do pracy, tym bardziej że ze względu na powzięcie uzasadnionych wątpliwości co do zasadności udzielenia wnioskodawcy takiego zwolnienia oraz prawidłowości jego wykorzystywania zostało wszczęte postępowanie kontrolne. Zaskarżona uchwała została wydana "z rażącym naruszeniem prawa", co wynika choćby z tego, że w jej uzasadnieniu nie wskazano, w oparciu o jakie dowody Rada poczyniła ustalenia dotyczące trwałej niezdolności wnioskodawcy do pełnienia obowiązków sędziego. Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonej uchwały w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na odwołanie Rada wniosła o oddalenie odwołania w całości, podtrzymując argumentację przedstawioną w uzasadnieniu uchwały.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 2 ustawy o KRS, do kompetencji Rady należy rozpatrywanie wniosków o przeniesienie sędziego w stan spoczynku. W sprawach indywidualnych Rada podejmuje uchwały po wszechstronnym rozważeniu sprawy, na podstawie udostępnionej dokumentacji oraz wyjaśnień uczestników postępowania lub innych osób, jeżeli zostały złożone (art. 33 ust. 1 ustawy o KRS). Od uchwały Rady uczestnik postępowania może odwołać się do Sądu Najwyższego, przy czym - stosownie do art. 44 ust. 1 i 3 ustawy o KRS - kognicja Sądu Najwyższego ogranicza się do zbadania zgodności zaskarżonej uchwały z prawem, przy odpowiednim stosowaniu przepisów Kodeksu postępowania cywilnego o skardze kasacyjnej. Sąd Najwyższy nie zastępuje Rady w jej ustawowo wyznaczonych zadaniach polegających między innymi na rozpatrywaniu wniosków o przeniesienie sędziego w stan spoczynku z powodu stwierdzonej u niego trwałej niezdolności do pełnienia obowiązków sędziowskich wywołanej chorobą lub utratą sił. Sąd Najwyższy nie ma kompetencji do merytorycznego badania przesłanek warunkujących przeniesienie sędziego w stan spoczynku (art. 70 § 1 p.u.s.p.), a rozpoznając odwołanie od uchwały Rady jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi jej podstawę (art. 398¹³ § 2 k.p.c. związku z art. 44 ust. 3 ustawy o KRS). Wynika z tego, że Sąd Najwyższy nie prowadzi jakiegokolwiek postępowania dowodowego ani nie dokonuje oceny dowodów przeprowadzonych przez KRS.

Wnioski sędziego R. K. o przeniesienie w stan spoczynku były już przedmiotem kilku uchwał KRS zaskarżanych do Sądu Najwyższego. Postanowieniem z dnia 27 marca 2012 r., III KRS 5/12 (OSNP 2013 nr 7-8, poz. 100), Sąd Najwyższy oddalił odwołanie wnioskodawcy od uchwały z dnia 18 listopada 2011 r. odmawiającej przeniesienia w stan spoczynku. Sąd Najwyższy wyraził przy tym pogląd, że podstawą przeniesienia sędziego w stan spoczynku jest trwała niezdolność do pełnienia obowiązków sędziego spowodowana chorobą lub utratą sił, zaś orzeczenia lekarzy orzeczników i komisji lekarskich ZUS są dokumentami, czyli środkami dowodowymi podlegającymi ocenie w toku postępowania przed Radą z wniosku o przeniesienie sędziego w stan spoczynku. Następnie w wyroku z dnia 9 sierpnia 2012 r., III KRS 18/12 (Legalis nr 538990) Sąd Najwyższy uchylił uchwałę Rady z dnia 10 lutego 2012 r. o odmowie ponownego rozpatrzenia wniosku o przeniesienie w stan spoczynku i przekazał

sprawę Radzie do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu tego wyroku Sąd Najwyższy wywiódł między innymi, że w świetle ujawnionych przez wnioskodawcę nowych okoliczności celowe jest dokonanie ponownej, kompleksowej analizy jego stanu zdrowia i w tym kontekście należy przeprowadzić ocenę zasadności orzeczenia lekarza orzecznika ZUS o trwałej niezdolności wnioskodawcy do pełnienia służby sędziowskiej. Wreszcie, wyrokiem z dnia 22 listopada 2013 r., III KRS 224/13 (niepublikowany), Sąd Najwyższy uchylił uchwałę Rady z dnia 17 maja 2013 r. o odmowie przeniesienia sędziego w stan spoczynku i przekazał sprawę Radzie do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu tego wyroku wywiedziono w szczególności, że w toku ponownego postępowania przed Radą została dopuszczona i złożona do akt opinia biegłej z zakresu psychiatrii, która na podstawie przedłożonej dokumentacji medycznej stwierdziła niezdolność wnioskodawcy do wykonywania zawodu sędziego. Ponadto, przedłożono zaświadczenia i zwolnienia lekarskie wystawione wnioskodawcy przez leczącego go lekarza psychiatrę. Sąd Najwyższy wywiódł też, że w uzasadnieniu uchwały Rada nie wyjaśniła, dlaczego te dowody zostały przez nią pominięte i z jakich względów powinno być konieczne dopuszczenie dowodu z kolejnej opinii biegłych psychiatrów, skoro biegła nie sygnalizowała takiej potrzeby, a z treści zaświadczeń i zwolnień lekarskich wynikało, że wnioskodawca jest w złym stanie zdrowia, z czego mogła wynikać niemożność stawienia się na dodatkowe badania.

Skoro w postępowaniu kontrolnym wszczynanym z odwołania od uchwały Rady stosuje się odpowiednio przepisy o postępowaniu kasacyjnym w sprawach cywilnych, to stosuje się (odpowiednio) również art. 398²⁰ k.p.c., a więc sąd, któremu sprawa została przekazana (odpowiednio Rada) związany jest wykładnią prawa dokonaną w tej sprawie przez Sąd Najwyższy. Z wykładni prawa dokonanej w szczególności w wyroku Sądu Najwyższego w sprawie III KRS 224/13, wynika jednoznacznie, że obowiązkiem Rady przy ponownym rozpoznaniu sprawy było poczynienie miarodajnych ustaleń faktycznych w oparciu o środki dowodowe poddane stosownej ocenie, w celu ustalenia istnienia przesłanki z art. 70 § 1 p.u.s.p., czyli trwałej niezdolności wnioskodawcy do pełnienia obowiązków sędziego spowodowanej chorobą lub utratą sił oraz ich przedstawienie w pisemnych motywach uchwały (albowiem nie jest możliwe prawidłowe

zastosowanie prawa materialnego do nieustalonego w sposób prawidłowy stanu faktycznego). Tymczasem z uzasadnienia zaskarżonej uchwały nie wynika, aby Rada poczyniła jakiekolwiek ustalenia w odniesieniu do stanu zdrowia wnioskodawcy. Uzasadnienie jest ograniczone do zreferowania przebiegu ponownego postępowania przez Radą (po wydaniu wyroku Sądu Najwyższego w sprawie III KRS 224/13) oraz do wskazania, że według Zespołu "materiały są wystarczające do zajęcia stanowiska w sprawie". W końcowej części uzasadnienia zaskarżonej uchwały Rada zawarła konkluzję, że "po zapoznaniu się z całą dokumentacją w sprawie, dzieląc stanowisko i wnioski Zespołu (Y) podjęła uchwałę o przeniesieniu Pana sędziego w stan spoczynku". Taka konstrukcja uzasadnienia uchwały - jak trafnie wywiedziono w odwołaniu - uniemożliwia Sądowi Najwyższemu przeprowadzenie kontroli, czy rozstrzygnięcie o przeniesieniu wnioskodawcy w stan spoczynku z dnia 10 grudnia 2013 r. ma oparcie w ustalonym stanie faktycznym (ocenie materiału dowodowego sprawy) a w konsekwencji w prawie materialnym. Z uzasadnienia uchwały nie wynika bowiem, na jakiej podstawie faktycznej została podjęta a brak ustaleń faktycznych oznacza zasadność zarzutu naruszenia prawa materialnego (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 5 września 2001 r., I PKN 615/00, OSNP 2003 nr 15, poz. 352; z dnia 2 marca 2011 r., II PK 202/10, LEX nr 817516; z dnia 20 maja 2011 r., II UK 346/10, LEX nr 898705; z dnia 14 lutego 2012 r., II PK 139/11, LEX nr 1167468 i z dnia 1 czerwca 2012 r., II PK 259/11, LEX nr 1243021 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2013 r., IV CSK 180/13, LEX nr 1415507).

Wobec powyższego Sąd Najwyższy uwzględnił odwołanie i na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w związku z art. 44 ust. 3 ustawy o KRS orzekł jak w sentencji.